

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen (TKL) toiminta-ajatus on yhteistyössä joukkoliikenteen tilaajan kanssa

Toimintakertomus

Toimitusjohtajan katsaus

Kolmannen koronapandemiavuoden aikana alkoi saavutetun laajan rokotuskattavuuden ja viruksen lievemmäksi muuntautumisen myötä elpyä koko yhteiskunnan toiminta. Tämä näkyi selkeästi myös joukkoliikenteessä, eritoten vuoden lopulla tapahtuneena, matkustajamäärän kasvuna. Terveysturvallisuudesta toki huolehdittiin edelleen jatkamalla mm. käsidesiautomaattien käyttöä, joskin jo huhtikuun lopulla päästiin tilaajan ohjeistuksen mukaisesti luopumaan matkustajien maskin käyttöä koskevista suosituksista.

Kevään huimassa järkytyksessä myös työrauha, kun joukkoliikenteeseenkin ulottuneet JHL:n työtaistelutoimenpiteet katkaisivat operoinnin maaliskuun lopulla ja uudelleen toukokuun alussa. Näiden seurauksena TKL:n toimintavolyymista leikkautui pois merkittävä osuus. Varsinainen huipentuma ajoitui kuitenkin toukokuun lopulle, kun Tampere isännöi voittoa päättyneitä jääkiekon MM-kisoja. Niin paikalliset kuin kisaturistikin pääsivät käyttämään ottelulippuihin kuuluvaa joukkoliikenteen matkustusoikeutta. Useimmat Tampereen uudelle Areenalle matkaavat tapahtumavieraat ovat tämän jälkeenkin päässeet nauttimaan samaisesta edusta ja yksityisautoilua keskustaan on näin saatu rajoitettua.

Alkukesään ajoittui vielä merkittävä muutos matkustuskäytännöissä, kun Tampereen seudun joukkoliikenteessä luovuttiin käteismaksamisesta. Kuljettajien työtehtävistä poistui näin rahastaminen ja he saattoivat luopua vaihtokassasta. Käteiskassan poistuminen oli myös turvallisuustekijä niihin kohdistuneiden rikosten jäädessä pois.

Koko Eurooppaa vavisuttanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan herätti myös

tuottaa korkealuokkaisia paikallisia joukkoliikennepalveluja kestävän ke-

suomalaiset auttamaan sodasta kärsivää kansakuntaa. Erityisesti Tampereella oltiin aktiivisia, onhan Kiova ystävyyskaupunkimme. TKL:n busseilla saatoimme tarjota kuljetuspalveluita tänne saapuneiden pakolaisten asetuessa kaupunkiimme. Aktiivisen ja myötätuntoisen henkilöstömme aloitteesta TKL lahjoitti keväällä kolme käytöstä poistettua linja-autoa auttamaan paikallisväestön kuljetuksia Ukrainassa. Nämä autot vietiin vapaaehtoisvoimin aina perille Ukrainan rajalle asti. Poromestarin johdolla Tampere luovutti vielä loppuvuodesta kuusi muuta TKL:n käytöstä sittemmin poistunutta linja-autoa. Näin kaikkiaan yhdeksän TKL:n aiempaa linja-autoa luovutettiin humanitäärisenä apuna Ukrainaan.

Sodan vaikutukset näkyivät voimakkaana myös energiamarkkinoilla. Polttonesteiden hinnat nousivat voimakkaasti lisäten merkittävästi opeointikustannuksia. Nyssen yksityiselle sektorille maksama lisätuki sai vastineensa oman tuotannon sopimuksen mukaisissa tuotantohintojen tarkasteluissa. Polttoainetukea operointiin liikennöitsijät saivat myös valtion toimesta.

Nopeasti muuttuneet tilanteet korostivat valmiussuunnittelun ja riskienhallinnan merkitystä entisestään. Näihin paneuduttiinkin koko kaupunkikonsernitasolla. Varautumissuunnitelma ja käyttöön edellisvuosina otettu Granite-riskienhallintaohjelman itsearviointi päivitettiin tilanteen mukaisesti. Vuoden 2022 loppupuolella huomiota keskitettiin erityisesti sähköenergian riittävyteen, mahdollisiin katkoihin sähköjakelussa ja sen mukaisiin toimintamalleihin.

Edellisvuoden alusta lukien oli TKL:n ja Tampereen kaupungin joukkoliikenteen (Nysse) välillä toteutettu uuden tuotantosopimuksen mukaista yhteistyötä. Nykyisessä tuotantosopimukses-

hityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

sa painotetaan vahvasti kaupungin kokonaisuutena. Sopimus pohjautuu kustannusneutraliteettiin, jota ensimmäisen vuoden jälkeen päästiin nyt vuonna 2022 varsinaisesti toteuttamaan. Yhteinen tavoite myös ohjaa kummin osapuolen toimintaa oman tuotannon tehokkuuden ja kilpailukykyyn edistämiseksi. Pandemian aikaiset muutokset ja raitiotien toiminnan alku ovat osoittaneet tarpeen joustavaan ja mukautumiskykyiseen omaan tuotantoon, jonka avulla voidaan sopeuttaa tuotantoa kulloistakin kysyntää vastaavaksi. Oman tuotannon kautta saadaan myös kilpailutetun liikenteen palveluiden arviointiin tarpeellista vertailupohjaa. Vuonna 2021 käynnistetty Nysse-valvomo on osoittautunut koko seudullista joukkoliikennettä hyödyttäväksi ja sen toiminnan kehittämistä jatkettiin sekä voimavaroja hienokseltaan lisättiin. Valvomon toiminnassa on toki tiedostettu myös tiettyjä organisatorisia haasteita, joita tullaan ratkomaan vuoden 2023 aikana.

Joukkoliikenne tuo oman merkittävän panoksensa myös ympäristöasioihin. Tässä työssä TKL:lla, joka pilotoi Tampereen kaupunkiliikenteen ensimmäiset täyssähköbussit, on merkittävä rooli. Oman tuotannon toteuttaman projektin jälkeen sähköbusseja on nyt saatu myös kilpailutettuun liikenteeseen. TKL itse on vähentyneen suoritettävien myötä pystynyt karsimaan kalustostaan vanhimpia ja polttoainetta eniten käyttäviä busseja. TKL:n liikennöintiin käyttämä dieselbussikalusto muodostuukin vain puhtaimpiin EEV- ja Euro 6-luokkiin kuuluvista linja-autoista. Tilaajan kanssa yhteistyössä tehdyt suunnitelmat tulevaisuuden uushankinnoista pohjaavat kaluston tarkoituksenmukaisuuden ohella niin ympäristönäkökohtiin, kaupungin asettamiin hiilineutraalisuustavoitteisiin kuin EU-direktiivin mukaisiin julkishallinnon

investointeja koskeviin vaatimuksiin. Puhtaan energian mukaisena käyttövoimana tiedostetaan ensivaiheessa sähköbussit, mutta samanaikaisesti seurataan myös vaihtoehtoisia energian lähteitä ja huomioidaan ne mm. varikokratkaisuja koskevissa suunnitelmissa.

Ympäristöstä huolehtiminen näkyy myös kaupungin laatimassa Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa, johon on otettu erillinen bussiliikennettä koskeva osuus, sekä kaupunginvaltuuston TKL:lle vuodelle 2022 asettamana tavoitteena edistää sähköisen liikenteen varikkohanketta.

Vuoden 2022 aikana TKL kuljetti yhteensä noin 11,0 miljoonaa matkustajaa. Matkustajamäärä operoidun liikenteen osalta nousi edellisvuodesta 5,3 %, eli yli puoli miljoonaa matkaa. Linjaliikenteen ohella TKL operoi vain tilaajalähtöisiä yksittäisiä messu- ja tapahtumakuljetuksia, joiden määrä on kuitenkin vähäinen. Kohonneesta matkustajamäärästä huolimatta tilaajan tilauksen mukaan operoidut linjakilometrit laskivat edellisvuodesta 9,5 %. Samanaikaisesti laskivat myös operointiin käytettyjen linjatuntien ja autopäivien määrä. Koko toimintaan sitoutuvan henkilötyövuosien määrä laski 7,8 %, kuten myös vuotuiset henkilöstömenot. Syksyllä 2022 tilaajan tilauksessa tapahtuneen viimeisimmän suoritettävän laskun odotetaan tasaantuvan ja suoritteen määrän vuonna 2023 vakiintuvan. Laskeneen suoritteen tilanteessa pidättäytyttiin ajoneuvokalustoon kohdistuvista hankinnoista. Edessä on kuitenkin sähköistyvän liikenteen vaatimat uusinvestoinnit, minkä mukaisista hankintalähtökohdista on neuvoteltu yhdessä Nyssen kanssa.

Matkustajamäärän ilahduttava kasvu on kuitenkin tuonut myös varjopuolia. Tarjonta ei kaikin osin ole vastannut kysyntää ja ruuhkautuneet bussivuorot ovat jääneet aikataulustaan myöhään. Yksityisellä sektorilla ilmennyt kuljettajapula ja sen aiheuttamat vuorojen perumiset eivät onneksi ole koskettaneet kaupungin omaa tuotantoa. Luotettavuuteen ja matkustusmukavuuteen liittyvillä ongelmilla on selkeästi havaittava vaikutus myös asiakastytyväisyyteen. Yhteistyössä tilaajan kanssa TKL

onkin joustavasti tarjonnut lisävuoroja liikenteeseen. Kuljettajien työvuorosuunnittelua tehostamaan hankittavaksi päätetty uusi ohjelmisto on tarkoitus saada käyttöön vuoden 2023 aikana. Osana uutta järjestelmää, ja sen kanssa tapahtuvaa tiedonvälitystä, aloitettiin loppuvuonna kaikkien TKL:n kuljettajien varustaminen mobiililaittein. Samalla parannetaan kuljettajien tavoitettavuutta ja mahdollisuutta laajempaan tiedon välitykseen.

Uuden tuotantosopimuksen mukainen kannustepalkkiojärjestelmä oli ensimmäistä kertaa käytössä vuonna 2022. TKL:n henkilöstölle oli asetettu viisi erillistä tavoitetta, joista taloudellista ajotapaa, asiakastytyväisyyttä ja toiminnan luotettavuutta koskevien tavoitteiden osalta päästiin palkitsemiseen oikeuttavaan tasoon. Kannustepalkkiojärjestelmää on päätetty jatkaa ja saatujen kokemusten perusteella sen tavoitteita kohdentaa aiempaa tarkemmin eri henkilöstöryhmien omaan työnsäntään liittyviksi.

Henkilöstön työhyvinvointi on merkittävä osa menestyksestä toimintaa. Pandemian myötä kasvaneet sairauspoissaolot lisäsivät osaltaan linjatuntikustannuksia. Poissaoloihin johtavien psykofyysisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen on jo parin vuoden ajan paneuduttu yhteistyössä työterveyden kanssa. Työelämässä yleisesti paljon huomiota saaneen kuormittumisen mittaamisen pohjalta tavoitellaan myös omien käytäntöjemme kehittämistä.

Aiempien pandemiavuosien perusteella oli taloussuunnittelussa kiinnitetty nyt erityistä huomiota uuden tuotantosopimuksen mukaiseen kustannusneutraliteettiin ja sen tarkasteluun yhdessä tilaajan kanssa. Oman haasteensa toi tiedossa ollut vuotuisen suoritettävän merkittävä lasku raitiotieliikenteen käynnistyttyä edellisen tilikauden aikana. Tuotantohinta päätettiin kuitenkin pitää muutoksista huolimatta ennallaan ja tarkastella sitä sopimuksen mukaisesti. Tähän vuoden aikana tapahtuneet jyrkät kustannusten muutokset toivat vielä oman vaahteensa. Aiempaan tuotantohintaan tehtiinkin tammi-elokuulta ylimääräinen

kertaluontoinen 7,5 % tarkistus, mutta syys-joulukuulta kertyneeseen suoritteeseen vastaava kertaerä oli enää vain alle 2 %.

Asetetun tavoitteen mukaisesti jatkettiin yhteistyössä tilaajaorganisaation, omistajaohjauksen ja kaupungin kiinteistöistä vastaavan tahon kanssa tulevaisuuden linja-autokaluston vaatimien varikkotilojen selvitys- ja suunnittelutyötä. Työhön liittyen KPMG laati keväällä erillisen liiketaloudellisen selvityksen ja syksyllä konsulttitoimisto Et May Oy järjesti sidosryhmäläisille varikkokratkaisuja käsittelevän työpajan. Varikkokratkaisua on käsitelty säännömukaisesti myös TKL:n johtokunnassa. Aiemmin asetetusta aikataulutavoitteesta on jouduttu tinkimään kaivattujen lisäselvitysten vuoksi. Kyky vastata liikennöinnin sähköistämisen tarpeisiin vaatii kuitenkin nyt nopeampaa etenemisvauhtia. Tavoitteena onkin saada tarveselvitys valmiiksi ja hyväksytyksi kevään 2023 aikana.

Tilikauden 2022 operatiivisen toiminnan tulos nousi hieman budjetoidun yläpuolelle. Pysyvien vastaavien myyntivoittoja puolestaan jäi kaluston uushankintojen lykkääntyessä toteutumatta suunnitellulla tavalla. Kokonaistulos tilikaudelta oli kahden edellisen vuoden jälkeen positiivinen. Toiminnan sopeuttaminen rakennemuutoksen edellyttämällä ja tuotantosopimuksen mukaisella tavalla tukee oman tuotannon taloudellista ja tuloksekasta toimintaa myös jatkoa ajatellen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2023 alkupuolella tulee kyetä etenemään varikkokratkaisua koskevassa päätöksenteossa. Mahdollisuudet tehdä kipeästi tarvittavia linja-autokaluston korvausinvestointeja edellyttää tietoa sähköbussien vaatimien tukitoimintojen rakentamisesta. Tavoitteena on, että uudet sähköbussit operoivat uusista varikkotiloista viimeistään vuoden 2025 aikana. Varikkokratkaisun osalta vaaditaan myös tiivistä ja tehokasta yhteistyötä niin virkamiesten kuin poliittisten päättäjien taholta ja kykyä tehdä asiaa koskeva päätös - kuten tavoitteeksi on kaupunginvaltuuston toimesta asetettu.

Yhteistyön syventämistä tilaajaorganisaation (Nysse) kanssa jatketaan kehittämällä mm. tuotantopalaverien rakennetta ja sisältöä. Nyssen käyttöön ottamaan uuteen liikenteen suunnitellujärjestelmään liittyvänä optiona TKL:n on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2023 ohjelmiston työvuorojen suunnittelua koskeva osuus. Tätä koskevia valmisteluja on jo toteutettu yhdessä järjestelmätoimittajan kanssa ja siihen liittyvää kuljettajien interaktiivisten toiminnan mahdollistamista tuetaan mobiililaittein.

Teknisten tukitoimintojen ja linja-autojen huollon hankintojen osalta on EU-kynnysarvot ylittävänä käynnistetty yhdessä Tuomi-Logistiikan kanssa varaosia koskeva kilpailutus. Samaan kategoriaan kuuluvana käynnistyy loppuvuodesta myös renkaita koskeva kilpailutus. Lisäksi kaupungin hankintaohjeiden mukaisesti valmisteilla on ad-blue -lisäaineen ja linja-autojen akselistojen suuntauspalveluiden sekä palonsammutuslaitteiden kilpailutusten käynnistyminen.

Tampereen Vedestä tehdyn yhtiöittämispäätöksen jälkeen TKL jää viimeiseksi liikelaitosmallissa toimivaksi

kaupungin yksiköksi. TKL:n osalta yhtiöittämisasiaa on sovittu tarkasteltavan käynnissä olevan valtuustokauden lopulla. Mahdollista yhtiöittämistä edeltäisi laajakantoinen selvitystyö, minkä aloittaminen tulisi osaltaan jo hyvissä ajoin valmisteltavaksi.

TKL:n toiminnan johtavana ajatukseksi on edelleen vastata joustavasti Tampereen kaupunkiseudun jatkuvasti muuttuviin linja-autoliikenteen vaateisiin, niin henkilöstön kuin kalustonkin osalta. Yhteistyötä joukkoliikenteen ja siinä käytettävän kaluston sekä asiakaspalvelun kehittämiseksi jatketaan niin tilaajan kuin koko kaupunkiorganisaation sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Henkilöstö

Kertomusvuoden lopussa Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen palveluksessa oli työsuhteessa kaikkiaan 292 henkilöä, mikä on 38 vähemmän kuin edellisvuonna. Lisäksi vuoden aikana henkilöstötarvetta täydensivät tarvittaessa töihin kutsuttavat kuljettajat. Koko vuoden palkallisten henkilöstötyövuosien määrä laski edellisvuoden tasosta 25:llä.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos on laatinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksen sekä selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, jotka TKL:n johtokunta on käsitellyt 16.2.2022.

Käyttöön otetulla riskienhallinnan Granite-järjestelmällä on laadittu riskiprofiili. Tämän avulla on liikelaitoksessa tunnistettu merkittävimmät yksikön toimintaa uhkaavat riskit ja määritelty miten niihin vastataan.

Kokonaisarviona Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtolausuu, että liikelaitoksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääosin hyvällä tasolla. Merkittäviä puutteita ei ole todettu. Kehittämistä vaativat keskeisimmät asiat ja toimenpiteet ovat avainhenkilöriskien varautuminen, hankintojen kilpailutuksen viimeistely tekniikan ja huollon osa-alueella sekä hankintasopimusten arkistointi Efecte-järjestelmään.

TAMPEREEN KAUPUNKILIIKENNE LIKELAITOS

Nro	Talousarviotavoite 2022	Mittari	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2022)	
1	Sairauspoissaolojen määrä laskee vähintään 3 % ja vakavien tapaturmien määrä laskee.	Sairauspoissaolojen ja 3 pv tai enemmän työkyvyttömyyttä aiheuttaneiden tapaturmien määrän kehitys vuoteen 2021 verrattuna.	Sairauspoissaolojen määrä vuonna 2022 kasvoi mm. koronapandemian lievän, mutta yleisen muunnoksen seurauksena edellisvuoden 18,5 pv/htv tasosta tasolle 24,1 pv/htv. Vakavien työtapaturmien määrä laski edellisvuoden 19 tapahtumasta tasolle 14. Tavoite toteutui osittain.	+/-
2	Puhtaan energian käyttövaatimukset huomioiva TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisu on edennyt yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa päätöksentekovaiheeseen.	Toteutustilanne ja toimenpiteet	Ratkaisun pohjaksi on KPMG laatinut liiketoiminta-perusteisen raportin. Konsulttiyritys Et May Oy järjesti v. 2022 erillisen työpajan sidosryhmille ja johtokunnalle. Yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa on varikkoratkaisua koskevaa tarveselvitystä työstyetty niin, että päätöksentekoon päästäisiin kevättalvella 2023. Tavoite vuoden 2022 osalta ei toteudu.	-
3	Liikelaitos toimii allianssimallin mukaisesti siten, että toiminnassa korostuvat asiakastytyväisyys sekä kokonaistaloudellisuus.	Asiakastytyväisyyden kehittyminen ja allianssimallin kautta saavutetut taloudelliset hyödyt (euromääräinen arvio).	Yhteistyössä tilaajan kanssa laadittu, tavoitteet huomioiva, kannustepalkkiojärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2022. Asetettujen tavoitteiden mukaista kannustepalkkiota henkilöstölle kertyi niin polttoaineen säästöä (1,6%, vastaten vajaata 0,1 M€), kuin asiakastytyväisyysmittausten perusteella. Tavoite toteutui.	+

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Liikevaihto	25 209 222,52	25 278 638,27	25 209	23 100	2 109	23 100
Liiketoiminnan muut tuotot	401 724,67	312 149,78	402	300	102	300
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 165 787,18	-4 816 945,44	-6 166	-4 366	-1 800	-4 366
Palvelujen ostot	-1 819 404,69	-1 834 076,13	-1 819	-1 585	-234	-1 585
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-10 877 875,01	-11 812 752,13	-10 878	-10 495	-383	-10 495
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-3 763 482,77	-4 043 585,77	-3 763	-3 920	157	-3 920
Muut henkilösivukulut	-404 998,22	-458 441,04	-405	-416	11	-416
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 955 888,17	-2 095 358,67	-1 956	-1 950	-6	-1 950
Liiketoiminnan muut kulut	-552 646,23	-1 007 829,39	-553	-568	15	-568
Liikelylijäämä (-alijäämä)	70 864,92	-478 200,52	71	100	-29	100
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut rahoitustuotot	1,20	1,40	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	-275,05	0,00	-0	0	-0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	70 591,07	-478 199,12	71	100	-29	100

 TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

Tuloslaskelman tunnusluvut	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,2	-1,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,2	-1,3
Voitto, %	0,3	-1,9

 Toiminnan tavoitteiden
toteuma ja tuottavuus

Valtuuston Tampereen Kaupunkiliikenteelle asettamasta kolmesta toiminnan tavoitteesta toteutui yksi kokonaan, yksi osittain ja yhden kohdalla tavoiteltua aikataulua ei saavutettu. Tavoite allianssimallisesta yhteistyöstä tilaajan kanssa, jossa korostuu asiakastytyväisyys ja kokonaistaloudellisuus saavutettiin. Yhteistyössä käyttöön otettu kannustepalkkiojärjestelmä motivoi osaltaan henkilöstöä, tuoden asiakastytyväisyysmittausten sekä polttoaineen kulutuksen laskun myötä tavoiteltuja tuloksia ja taloudellista säästöä. Samoin saavutettiin tavoite työtapaturmien laskusta, vaikka samanaikainen tavoite sairauspoissaolojen laskusta jäikin toteutumatta. Tavoite varikorkatkaisun etenemisestä päätöksentekovaiheeseen jäi seuraavalle vuodelle.

 Liikelaitoksen talous ja
talousarvion toteutuminen

 Tuloslaskelma ja tuloslaskelman
analysointi

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos toimii liikelaitoksena ja kaupungin kirjanpidollisena taseyksikkönä tuottajan joukkoliikenteen tilaajayksikön tilauksen mukaisia liikennöintipalveluita.

Vuonna 2022 liikevaihto jäi vain aavistuksen edellisvuoden vastaavasta, ollen nyt 25,2 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuoteen oli vain alle 0,3 %. Liikevaihto kertyi käytännössä kokonaan tilaajan omalle tuotannolle maksamasta liikennesuorituksen korvauksesta. Suoritteista maksettu korvaus perustui tilaajan ja tuottajan väliseen tuotantosopimukseen. Laskeneista volyymeista huolimatta euromääräinen korvaus pysyi lähes ennallaan inflaation nostaessa

suoritteiden hinnan perusteena olevaa kustannusindeksiä. Lisäksi hintakehitykseen vaikutti tuotantosopimuksen mukaiset kustannusvastaavuuteen perustuvat erillistarkastelut.

Tilikauden 2022 kulut poistoineen olivat noin 25,5 miljoonaa euroa, mikä on 2,0 % vähemmän kuin edellisvuonna. Henkilöstömenot, joka on suurin kuluerä, laski 7,8 %. Henkilöstömenojen laskua selitti liikennesuorituksen laskun mukaisesti toteutettu henkilöstön määrän sopeuttaminen. Kalustosta tehtiin suunnitelman mukaisia poistoja yhteensä vajaat 2,0 miljoonaa euroa, mikä on runsaat satatuhatta euroa edellisvuotta vähemmän. Aktivoitavia investointeja koneisiin ja kalustoon tehtiin vain tankkausjärjestelmän päivitykseen liittyen.

TKL:n operoimilla linjoilla kulkeneiden matkustajien osalta kustannukset laskivat matkustajamäärän nousun ja kustannusten laskun myötä 7 %, ollen 2,32 euroa tehtyä matkaa kohden.

Vajaan 0,1 miljoonan euron voitollinen tulos on lähes vuosisuunnitelman mukainen.

Tilintarkastus on vuodesta 2022 alkaen siirtynyt BDO Auditor Oy:lle.

RAHOITUSLASKELMA

 TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU
(1 000 EUROA)

	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022
Toiminnan rahavirta						
Liikelyijäämä (-alijäämä)	70 864,92	-478 200,52	71	100	-29	100
Poistot ja arvonalentumiset	1 955 888,17	2 095 358,67	1 956	1 950	6	1 950
Rahoitustuotot ja -kulut	-273,85	1,40	-0	0	-0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-3 804,63	-26 500,00	-4	-100	96	-100
	2 022 674,61	1 590 659,55	2 023	1 950	73	1 950
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-35 855,00	0,00	-36	-500	464	-500
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 804,63	26 500,00	4	100	-96	100
	-32 050,37	26 500,00	-32	-400	368	-400
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 990 624,24	1 617 159,55	1 991	1 550	441	1 550
Rahoituksen rahavirta						
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 787,00	-141 035,76	-	-	-	-
Saamisten muutos kunnalta	-1 784 711,73	-1 476 648,89	-	-	-	-
Saamisten muutos muilta	-17 288,44	82 050,66	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-463,89	463,89	-	-	-	-
Korottomien velkojen muutos muilta	-267 512,58	-81 318,45	-	-	-	-
	-2 081 763,64	-1 616 488,55	-2 082	-1 550	-532	-1 550
Rahoituksen rahavirta	-2 081 763,64	-1 616 488,55	-2 082	-1 550	-532	-1 550
Rahavarojen muutos	-91 139,40	671,00	-91	0	-91	0
Rahavarat 31.12.	0,00	91 139,40				
Rahavarat 1.1.	91 139,40	90 468,40				

Rahoituslaskelman tunnusluvut	1.1. - 31.12.2022	1.1. - 31.12.2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa	7 331	7 820
Investointien tulorahoitus, %	5 652	-
Kassan riittävyys, pv	0	1
Quick Ratio	9,1	8,0
Current Ratio	9,2	8,1

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2022	Ero	Alkuper. TA 2022	Muutokset
Investointimenot	-36	-500	464	-500	0
Nettoinvestoinnit	-36	-500	464	-500	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4	100	-96	100	0

Rahoituslaskelma ja rahoituslaskelman analysointi

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen rahoituslaskelmassa edellisvuotta selkeästi parempi ja positiivinen tulos lisäsivät toiminnan rahavirtaa. Investointien jäädessä edellisvuoden tapaan lähes kokonaan tekemättä toiminnan ja investointien positiivinen rahavirta kasvoi edellisvuoden 1,6 miljoonasta liki 2,0 miljoonaan euroon.

Investoinnit ja niiden analysointi

Vuonna 2022 toteutettiin aktivoitavia investointeja runsaalla 35 tuhannella eurolla.

Tase ja taseen analysointi

Tilikauden 2022 päättyessä Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen taseen oma pääoma oli kasvanut edellisvuodesta vajaalla sadallatuhannella eurola. Samalla konsernitilillä olevat varat kasvoivat liki 1,8 miljoonalla eurolla, ollen nyt runsaat 31,9 miljoonaa euroa. Kaluston kirjanpitoarvo laski tilikauden aikana runsaat 1,9 miljoonaa euroa.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtokunta esittää, että syntynyt tilikauden ylijäämä 70 591,07 euroa siirretään taseeseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ylijäämän lisäämään.

TASE

	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	6 864 811,37	8 784 844,54
	<u>6 864 811,37</u>	<u>8 784 844,54</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	152 822,76	141 035,76
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	19 432,23	150,00
Saamiset kunnalta	31 941 825,24	30 157 113,51
Muut saamiset	289 809,69	293 190,28
Siirtosaamiset	1 386,80	0,00
	<u>32 252 453,96</u>	<u>30 450 453,79</u>
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	91 139,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	39 270 088,09	39 467 473,49
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 216 439,14	15 216 439,14
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	20 446 932,89	20 925 132,01
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	70 591,07	-478 199,12
	<u>35 733 963,10</u>	<u>35 663 372,03</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	0,00	463,89
Ostovelat	645 003,17	556 951,65
Muut velat	204 304,15	300 999,18
Siirtovelat	2 686 817,67	2 945 686,74
	<u>3 536 124,99</u>	<u>3 804 101,46</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	39 270 088,09	39 467 473,49
Taseen tunnusluvut	31.12.2022	31.12.2021
Omavaraisuusaste, %	91,0	90,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	13,8	14,9
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	20 518	20 447
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa	15	45

Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaan. Pysyvien vastaavien aineelliset hyödyk-

keet on merkitty taseeseen hankintamenoona vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginhallituksen hyväksy-

män poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6) Tulojen erittely

Liikevaihto (1 000 euroa)

	2022	2021
Myyntitulot Nysseltä	25 200	25 277
Myyntitulot muilta	9	1
Yhteensä	25 209	25 279

Liiketoiminnan muut tuotot (1 000 euroa)

	2022	2021
Korvaus työterveyshuollosta	96	90
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	4	27
Vahinkovakuutuskorvaukset	51	32
Muut tuotot	93	22
Bussien mainossopimus	52	62
Muut liiketoiminnan muut tuotot	106	79
Yhteensä	402	312

9) Palvelujen ostot (1 000 euroa)

	2022	2021
Muiden palvelujen ostot	1 819	1 834
Yhteensä	1 819	1 834

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Aineelliset hyödykkeet	Poistoaika	Poistomenetelmä
Koneet ja kalusto	3 - 10 vuotta	tasapoisto

Hyödykkeet, joiden hankintameno on korkeintaan 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut toimintatuotot		
Koneiden ja kaluston luovutusvoitot	4	27
Luovutusvoitot yhteensä	4	27

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineelliset hyödykkeet	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	8 785	8 785
Lisäykset tilikauden aikana	36	36
Tilikauden poisto	-1 956	-1 956
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 865	6 865
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 865	6 865

TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

25) Oma pääoma (1 000 euroa)

	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	15 216	15 216
Peruspääoma 31.12.	15 216	15 216
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	20 447	20 925
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	20 447	20 925
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	71	-478
Oma pääoma yhteensä	35 734	35 663

30) Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä muille omistusyhteisöille (1 000 euroa)

	2022	2021
Lyhytaikaiset		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	24	29
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille		
Ostovelat	8	7
Yhteensä	32	36

32) Liittymismaksut ja muut velat (1 000 euroa)

	2022	2021
Muut velat	208	301
Yhteensä	208	301

33) Siirtovelkojen olennaiset erät (1 000 euroa)

	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Palkkajaksotukset	325	384
Lomapalkkajaksotukset	2 152	2 296
Eläkevakuutusmaksuvelat	206	255
Muut menojäämät	4	10
Yhteensä	2 687	2 946

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

38) Vuokra- ja leasingvastuut (1 000 euroa)

	2022	2021
Leasingvastuut, voimassa 31.3.2026 asti		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	6	14
Myöhemmin maksettavat	9	30
Yhteensä	15	44

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2022	2021
Kaupunkiliikenne yhteiset	1	2
Liiketoiminta	4	4
Tekniikka	23	23
Liikenne	264	300
Yhteensä	292	329